

P. Spang, počasni član MAV-a, je u radu pod naslovom *Velika vojvodina Luksemburg u međunarodnom arhivističkom svijetu* (475–489), prikazao povijest arhivske službe u Luksemburgu i njezinog sudjelovanja u međunarodnim aktivnostima, poprativši tekst bibliografijom.

V. Tarasov, zamjenik ravnatelja Savezne arhivske službe Rusije, je slično tome u tekstu *Formiranje osnovnog korpusa dokumenata koji se odnose na arhivističke norme u državnim i upravnim arhivima Rusije* (491–505), prikazao povijest razvoja normi arhivističkog opisa u Rusiji od 1918. do danas, također s manjom bibliografijom.

Rajka Bućin

OBAVIJESNA POMAGALA I NJIHOVI KORISNICI – BILANCA I PERSPEKTIVE, Studijski dani Uprave francuskih arhiva, Le Mans, 28. do 29. rujna 1995. (Zbornik predavanja održanih na godišnjem kongresu francuskih arhivista)

Franoise HILDESHEIMER: Od škrinja u trezoru isprava do Vodiča izvorâ o Drugom svjetskom ratu (*De l'inventaire des layettes du trésor des chartes au Guide des sources de la seconde guerre mondiale*), str. 9–23.

Léon de Laborde prvi je u Francuskoj 1857. godine započeo sustavni rad na izradi obavijesnih pomagala, suzbijajući rivalstvo Kraljevske knjižnice koja se borila za monopol nad arhivskim gradivom. Francuski Nacionalni arhiv je već 1887. godine u svom planu rada predvidio izradu novog općeg inventara, numeričkih repertorija i sumarnih inventara, afirmirajući arhivsko gradivo kao "pravi izvor za nacionalnu povijest". Razvoj obavijesnih pomagala u Francuskoj išao je od pojedinačnog ka općenitome, od analize ka sintezi, u skladu s rastućim intenzitetom povijesnih istraživanja. Ocijenivši da se posljednjeg desetljeća u Francuskoj sve rjeđe sastavljaju opsežna obavijesna pomagala i da se napušta dijalog s povjesničarima, autorica pita: za koga arhivisti rade?, koja je njihova specifična misija?, da li je njihov rad znanstven? i koje vrste obavijesnih pomagala treba objavljivati?

Nicole LEMAITRE: Očekivanja istraživača sa sveučilišta (*Les attentes d'un enseignant – chercheur*), str. 25–34.

Interes za istraživanje formira se općenito za vrijeme studiranja, naročito prilikom pisanja diplomskog rada. Istraživače-početnike mora se "voditi za ruku". Njima su potrebna jednostavna obavijesna pomagala i netko tko će ih pažljivo saslušati. Istraživači koji pohađaju postdiplomski studij očekuju složenija obavijesna pomagala koja će im brže dati obavijesti o postojanju, pravom stanju i materijalnom opsegu fondova, kako bi lakše procijenili potencijalno bogatstvo dokumentacije.

Michel PARISSÉ: Za suradnju Sveučilišta i Arhiva (*Pour une collaboration entre l'Université et les Archives*), str. 35–39.

Istupajući kao medijevalist, autor smatra da je potreban intenzivan kontakt Sveučilišta i arhivâ, te da fakulteti moraju kupovati obavijesna pomagala, naročito značajne vodiče departmanskih arhiva, pri čemu je vrlo važno da arhivi upozore na malo poznate fondove. Naglašava kako studenti medijevalistike, da bi znali istraživati arhivsko gradivo, moraju poznavati i srednjovjekovni francuski jezik, latinski i pomoćne povijesne znanosti.

Michel PARISSÉ: Istraživanje spisa biskupskih kancelarija (*À la recherche des actes des évêques*), str. 43–45.

Autor ukazuje na potrebu objavljivanja spisa nastalih u biskupskim srednjovjekovnim kancelarijama, naročito kartulara, budući da su oni temeljni nositelji lokalne povijesti.

Gérard MOYSE: Biskupski spisi kroz arhivska obavijesna pomagala (*Les actes épiscopaux dans les instruments de recherche archivistiques*), str. 47–55.

U Francuskoj u cjelini postoji dovoljan broj obavijesnih pomagala za arhivsko gradivo nastalo u srednjovjekovnim biskupijama, ali objavljeno je vrlo malo inventara. Zbog toga istraživači moraju dolaziti u arhive gdje je to gradivo pohranjeno, ukoliko ga žele istraživati.

Line SKORKA: Bilježničke knjige (*Les minutes notariales*), str. 57–63.

Iako bilježnički popisi akata i numerički repertoriji nisu arhivska obavijesna pomagala, ona će istraživaču omogućiti bolje razumijevanje povijesti i preciznu studiju dokumenata.

Anne FILLON: Bilježničke knjige: gledište korisnika (*Les minutes notariales: le point de vue de l'utilisateur*), str. 65–73.

Autorica smatra da mora postojati veći stupanj suradnje između historiografa i arhivista. Historiografi i arhivisti morali bi se prepoznati kao dobri i lojalni partneri. Poželjno bi bilo da arhivisti češće dolaze na Sveučilište kako bi držali tečajeve, ne samo iz paleografije, nego i iz arhivistike. Autorica očekuje da će se pojednostaviti i formalnosti oko fotokopiranja. Potrebno je da s vremena na vrijeme istraživači iskoriste to što arhivisti izvanredno poznaju svoje fondove.

René BOURRIGAUD: Arhivsko gradivo poljoprivrede: gledište korisnika (*Les archives publiques de l'agriculture: le point de vue d'un utilisateur*), str. 75–80.

Autor smatra da se u arhivima mogu naći odgovori na skoro sva pitanja koja zanimaju istraživače poljoprivrede u Francuskoj, tj. o zemlji, seljacima, seljačkim obiteljima, poljoprivrednim proizvodima, ustanovama, sukobima itd., ali odgovori se ne nalaze u fondovima koji su *a priori* povezani s poljoprivredom, nego su razasuti u raznim fondovima. Korisnik očekuje maksimalnu pristupačnost relevantnog arhiv-

skog gradiva, barem kronološki poredak unutar svežnjeva i jednostavna obavijesna pomagala.

Bruno GALLAND: Arhivsko gradivo poljoprivrede (*Les archives de l'agriculture*), str. 81–89.

Autor opisuje što se podrazumijeva pod pojmom "arhivsko gradivo poljoprivrede" i nabraja područja istraživanja za koja je ono relevantno. Smatra da je informatika potpuno promijenila rad arhivske službe i omogućila bolji odgovor na zahtjeve za tematskim istraživanjima, budući da kazala i baze podataka olakšavaju kontakt korisnika i gradiva. Arhivisti imaju veliku odgovornost, jer oni mogu usmjeriti i potaknuti razne pravce istraživanja. Povjesničari se upravljaju prema svojim izvorima, a arhivisti će im, sastavljajući obavijesna pomagala, ponuditi početnu istraživačku platformu i omogućiti bolje i sveobuhvatnije razumijevanje njihove teme.

Christine NOUGARET: Informatika u arhivima: prema normiranju (*L'informatique aux archives: vers la normalisation*), str. 93–99.

Autorica opisuje različite tipove aplikacija koje se koriste u arhivima u domeni obavijesnih pomagala, osnovicu nove politike pri izradi baza podataka i zahtjeve za normiranjem koji su se postavili pred arhiviste. Smatra da se prekasno osjetila potreba za izradom međunarodnih arhivističkih normi, pod pritiskom novih informacijskih tehnologija.

Raymond DARTEVELLE: Arhivistički opis i informatička indeksacija za povijest osiguranja (*Description archivistique et indexation informatique pour une histoire de l'assurance*), str. 101–115.

Autor ocjenjuje kako je prisutna anemičnost u pisanju povijeti osiguravajućih kuća, usprkos tome što je polje istraživanja vrlo široko i što je sačuvano opsežno arhivsko gradivo, koje može dati vrlo korisne podatke prilikom istraživanja ekonomske povijesti određene regije (industrija, poljoprivreda, infrastruktura, itd.). Analizira kriterije pri odabiru gradiva nastalog djelatnošću osiguravajućih društava i kriterije za izradu tradicionalnih repertorija i informatičkih baza podataka.

J.-P. BRUNTERC'H: Prozopografija i obavijesna pomagala (*Prosopographie et instruments de recherche*), str. 117–124.

Cilj prozopografije je konstituirati što je moguće opsežniju skupinu individualnih dosjea koji sadrže obavijesti o životu, karijeri i o srodstvu osoba koje se pojavljuju istovremeno, u istom tijelu ili u istoj grupi i koje imaju više zajedničkih točaka. Klasični tipovi inventara omogućuju samo jednosmjerno istraživanje fondova i ne mogu izravno pomoći prozopografima. Njima su potrebni multikriterijski informatizirani inventari koji odgovaraju na više upita istovremeno (npr. ime osobe, mjesto, ustanova i sl.), kao što su to baze koje se koriste u francuskom Nacionalnom arhivu, npr. PROF, PARIS i NAT.

Jean François PERNOT: O bazama podataka, primjer Pariške komore (*À propos des bases de données, l'exemple de la Chambre des comptes de Paris*), str. 125–134.

Autor opisuje bazu podataka nazvanu "Četvrta dimenzija" (4me Dimension) kojom je inventarizirano arhivsko gradivo nastalo radom organa uprave grada Pariza u razdoblju od 16. do 18. stoljeća, a koju koriste i brojni francuski municipalni arhivi.

Ian LEVITT: Arhivi i istraživači: kritička perspektiva (*Les archives et les enseignants – chercheurs: perspective critique*), 139–143.

Autor prikazuje probleme s kojima se susreću povjesničari koji istražuju u arhivima Škotske i Engleske, gdje je od kraja 1980-ih znatno porastao broj studenata koji dolaze istraživati u arhivima. Njima su potrebna dobra kazala i vodiči koji će ih uputiti na relevantne izvore i njihov povijesni kontekst, a arhivsko gradivo mora im biti lako i brzo dostupno, pri čemu je dobrodošao svaki razvoj informatičkih veza između sveučilišnih biblioteka i arhiva, naročito ako bi istraživači mogli arhivima pristupiti izravno sa svoga radnog mjesta spojenog na mrežu. Budući da je istraživačima važno da mogu brzo i učinkovito pregledati sadržaj repertorija i vodiča, potrebno je publicirati njihove sažetke.

Jean-Marie JENN: Bilanca i prijedlozi (*Bilans et propositions*), str. 145–152.

Autor smatra da u Francuskoj treba napraviti bilancu obavijesnih pomagala koja se sastavljaju više od jednog stoljeća. Osim toga, nužno je da arhivi uspostave dijalog s javnošću, umjesto što se zatvaraju u svoje "kule od slonovače". Osnovni uvjet korištenja informatike je poštivanje dogovorenih zajedničkih normi i jednog potpunog i preciznog protokola. Zaključuje riječima: "DA, usprkos svemu, za arhivistiku kao javnu službu, NE, u svakom slučaju NE, "arhivskom pesimizmu!"

Branka Molnar

Dan Hazen, Jeffrey Horrell, Jan Merill-Oldham, Selecting Research Collections for Digitization, izdavači Council on Library and Information Resources, Washington, DC; European Commission on Preservation and Acces, Amsterdam 1998, 19 str.

European Commission on Preservation and Acces (ECPA-Europski odbor za čuvanje i dostupnost), sa sjedištem u Amsterdamu i *Council on Library and Information Resources* (Vijeće za knjižnice i informacijske izvore) iz Washingtona, pojavili su se s ovom publikacijom – pod naslovom Odabir istraživačkih zbirki za digitalizaciju – kao izvješćem za koje se ECPA obvezala da će ga distribuirati među relevantnim ustanovama: knjižnicama, arhivima i sličnim ustanovama diljem Europe, koje se već bave ili bi mogle biti zainteresirane za digitalizaciju gradiva. ECPA je